

LBRIS

We know
books

Irina V. Boca

SURGHIUN și DAME

EDITURA
moft

București, 2025

Cuprins

1	
Hotel Cinci Stele	5
În Doi	20
Vă Rugăm Frumos... ..	38
Todd	48
2	
Beijing-ul.....	66
Par-Avion	83
În Hol	100
3	
Adara	141
Dumbrava de Bambus	162
4	
În Patru	192
Solo	218
5	
Wonderland	245
David	272

1

Hotel Cinci Stele

Ar trebui să se grăbească. Este deja nouă și cinci. AM? PM? Un căscat sau un salt semi-conștient ar fi, probabil, de ajuns. Numai că s-ar dezmorți fără tragere de inimă. Tufliț, buimac... Oarecum apoteotic. Și apoi l-ar covârși numaidecât stupoarea. Fâșâirea stranie (ludică! neapărat ludică!) a așternutului cu tente de purpură și unt. Liniștea fără început sau sfârșit. Mobilierul inert răsfirat de jur împrejur ca un mulaj al somnului citadin. Să fie încă în Londra? La Dorchester? Nu, nu are cum. A întocmit raportul săptămâna trecută, imediat după semnarea contractului. Cifrele! Cifrele astea culpe și verzu! Parcă le-a mai zărit undeva, de curând. În Tokyo? La Ryokan Homeikan? Mai mult ca sigur că nu. Ar fi dormit pe jos, levitând ca un Dalai Lama într-un lan de orez. În plus, și-ar fi amintit ultima întâlnire cu Naomi. Coapsele inept de olimpice! Sâni țâfnoși și calzi ca două sorburi de ață... Cifrele! Să fie încă în Viena? Nu. Înnoptase la Adrian, asaltat de măști africane și tratate de neurastenii dar povestind, povestind după tipicul de acasă, îmbăiați într-un nor de fum și șnapsuri. „Vrei să-ți vând un pont?” Și mai fusese ceva, oarecum negliabil. Umblase toată dimineața în căutarea unei adrese mistuite. O adresă ca oricare alta. Feminin-Masculin și de la capăt, sau de unde o fi rămas...

Căci se putea la fel de bine să fie în Paris, numai că era neobișnuit de frig. Nimerise pe un teren viran, biele

și nituri de clorofilă fugind în jurul ruinelor, schițând în van coastele unui șlep interbelic. Dar nu fusese decât o greșeală de tipar strecurată în coada listei, la rubrica „Obiective Turistice”. Nu însemna nimic! Nici la New York nu găsisse pe nimeni. Nici urmă, nicăieri. Poate că era vorba de aceeași adresă pe care nu și-o mai putea aminti ori închipui. Poate că povestise de prea multe ori despre eșecurile suferite pe teren, din pură neatenție sau complezență, și în final pierduse șirul logic al erorilor. I se putea întâmpla oricui. În definitiv, nu era decât „un demers filial” semnat în alb de conducerea firmei. Nu intra în atribuția lui, dar nici nu îl deranja să facă un serviciu în plus. Îi plăceau centrele urbane. Îl atrăgeau. Îl instigau amoros. Roma. Berlin. Madrid. Și mai fusese ceva...

În Montreal nimerise peste un convertit *sufi*. La o adresă fictivă, evident. Nu avea nicio legătură cu arborile genealogic al amantei vice-președintelui. Căutase o mătușă și dăduse peste un filigran de om baricadat într-un buncăr de pefele, printre cratițe și domuri religioase, rulând de dimineață până seara hașiș și lenevind între perne cu miros de condimente și fese karmice. Era ucrainian de origine, blond, ahtiat după semiotica citadină și filozofia științei. Avea un succes enorm la femei, deși nu îl interesau decât Șeherezadele de import, siluetele robuste, pârguite și deșertice ca niște cămile înrolate la un curs de transmutație. Cinau pe jos, în flenduri de iută și sosuri picante, ciufulind dumicații între degete boante, grăbite. Flirtau timid. Și obscen... ca niște efigii cu spinări de narghilea, grăsimi și rotunjimi leneșe ancorate în jurul gleznelor și în pulpele rășchirate lateral pe post de arbalete inedite ale otheadelor. Trecea pe la ei de câte ori ajungea în oraș. Nu foarte des pentru că diurna era simbolică și afacerile lânceau periodic,

prelungind semnarea contractelor mai mult decât ar fi trebuit. În plus, Montrealul i se păruse întotdeauna opresiv, întunecat și jilav ca o temniță pe jumătate tehnologizată, pe jumătate franțuzită. Un megalopolis cu aspect de ghetou nordic, tabieturi de cabaret, și maniere cultivate în pripă ca niște bulbi piloși de scalp mohican.

Durerea de cap forează în dosul tâmpelor ca într-o hârcă de oțel. Să fi ajuns acasă? Nu. Ar fi recunoscut mormanele de lucruri prăfuite și topografia mahmură a dormitorului. Salteaua incomodă, lepădând într-una măței și cheaguri de poliester... Ar fi sunat alarma în bip-uri astronomice, geloase ca niște tornade iscate înainte de *Anno Domini*, condamnate la moarte de către manufacturierii timpului și ferecate în cutia neagră a deșteptătorului. Nu avea cum să fi ajuns acasă. Pe noptieră mișună un tranzistor leneș și vernil ca un păianjen-cruciat care ar vrea să își țese pânza din volt-amperi și megahertzi. Sigur, trebuie să-l mai fi zărit undeva. Într-o cameră similară, pe o noptieră de mahon, deși este la fel de posibil să îl fi remarcat într-o vitrină sau pe o tejghea cotropită de fire și mufe, ori în altă parte, unde nu i-a dat importanță (gândind că toate minunile astea seamănă între ele). În orice caz, nu îi trecuse niciodată prin minte că timpul s-ar putea metamorfoza ca o amoebă! Proteu obișnuia să își schimbe înfățișările pentru că refuza să prezică viitorul. Romanii își exilasera singurul poet metamorfic în portul Tomis, iar în religie... ei bine (!), în religie se eschivase întotdeauna un dumnezeu. Într-un fel sau altul, toate culturile trebuie să fi fost bântuite de organisme capabile să își schimbe forma. Organisme vii! Nu un amărât de tranzistor care se erijează în răspândac la prima oră a dimineții, plutește ca o broască țestoasă pe suprafețele mobilelor, toarce fire aminoacide, scuipă știri, urlă în toate limbile pământului și se infiltrează

peste tot ca o meduză nemuritoare. Undeva, într-o casă modestă din satul Hypaepa, Atena a prefăcut-o pe Arachne în păianjen fiindcă a îndrăznit să exceleze în arta țesutului. Într-un hotel de cinci stele, circuitele integrate și amărătele de diode o prefac pe Celin Dion într-o moluscă cefalopodă perfect invizibilă.

Ce gânduri stranii. Să fie în Montreal? Poate a trecut pe la Todd și nu își mai amintește. A fumat exotic. A băut prea mult.

„Ai un foc?”

Avea, numai că nu se putea mișca. Pielea i se lipise de cearceaf ca o peliculă expirată. Folie-uitare și... restul: avatar. Sfârșeală. Lene. Dar era numai o senzație. Ca și atingerea necunoscutei ce părea să fi nimerit lângă el din greșeală, în milanezi cu stelute roșii, sfârcuri tăioase ca niște șrapnele atomice. Să fi pescuit-o aseară? La Todd? Numai pe el îl vizitau fel de fel de suf(let)iste cu belciuge în nas și guri rujate excentric.

„Ești primul alb. Sincer, speram să fie Todd, numai că l-a suflat Asra. Are un stil ciudat de a cuceri un bărbat, radiază ca un *masjid* fără credincioși. De fapt, sunt sigură că te-ar fi preferat pe tine. Todd o plectisește și de regulă își ia revanșa înșelându-l, dar nu-i nimic serios, bineînțeles.”

Nu era nimic serios nici aici. Se învârtea în mijlocul camerei, cu țigara neaprinsă, un pic mai scundă decât statuia libertății, fără coroană, torță, stolă și carte, în fine, fără aspectul acela marin pe care îl degajă fierul și cuprul masiv, și deci cu mâinile libere, descriind arabescuri-hena în dreptul taliei. Era o fată în carne și oase, slavă domnului! Nu un cadou al francezilor către americani.

Nu părea să fi fost dezmembrată în trei sute cincizeci de bucăți ca să poată fi transportată peste ocean. Se născuse în Montreal, într-un *cul-de-sac* al insulei St. Hélèn, dintr-o familie de *émigré* cu ambiții bizantino-creștine, „prea puțin telurice” ar fi vrut să spună, dar n-a spus-o. S-a așezat pe marginea patului învârtind țigara între degete, inertă din cap până în picioare, cu un aer delăsător, fugar, de dansatoare step. Ar fi vrut să ridice din umeri? Să își scuture într-un fel oboseala și să nu mai trebuiască să aprindă bricheta privind într-o parte, picior peste picior, ca și cum s-ar fi pregătit să facă o piruetă numai cu partea de sus a trupului și să se prefacă, la jumătatea drumului, într-un *nasnas* pe jumătate uman, pe jumătate cerebral? Un *nasnas* înzestrat cu un singur mijloc de locomoție, o singură mână, un singur ochi, și deplasându-se, după cum și-a imaginat și Flaubert, în salturi agile, probabil la fel de imperceptibile ca și firul de tutun *Gauloises* pe care îl învârte între degete.

N-a vizitat niciodată Iranul altfel decât prin prisma fotografiilor de familie și nici nu își aduce aminte să se fi simțit vreodată atrasă de dogoarea deșertică. Îi place jilăveala Montrealeză, condensul abțiguit cu flecăreli și maniere francofone, dar mai ales cu privirea aceea distrată pe care o coboară melancolic dinspre rondeaua lucie a umărului spre inelul auriu încastrat în buric, și mai jos, MAI JOS!, urmărind liniștită folia curbă a pielii și rubinele cu cinci colțuri mixte (95% spandex, 5% borangic). Îi place să-l bârfească pe Todd, torcând inconștient printre rotocoale de fum și gesturi surprinzător de mesianice (rude apropiate cu plăcerea de a pescui un mascul la prețul prototipului perfect). De aceea nu pare a mai fi interesată decât de umbra voalată, de artropod-endocrin ce-și începe cariera în caverna coastelor, descinde și se avântă înainte, înapoi, sus-jos, rotindu-se ca un pol

magnetic al trupului femeiesc. Mică și sățioasă cum e, agilă dincolo de voluptate, îi amintește de *Arlechinul* lui Picasso – alură neomenesc de palidă și ego lipsit de intensitate, dar fin și elastic ca o extensie neverosimilă a mâinilor. Are degete longevive, surescitante, și o manieră feciorenică pe care nu o poți separa de linia abruptă a soldurilor sau de furnicarul iscat între pleoape ca un incendiu tropical al momentului.

Este o proiecție înșelătoare, evident, femeile nu sunt niciodată acolo unde le crezi sau le aștepți, imaginându-ți, scenă cu scenă, o întâlnire perfect plauzibilă din punct de vedere sentimental. Să le atingi ar însemna să vrei să faci țândări eoni la fel de imprevizibili ca apa sau aerul, să le părăsești ar fi inept, căci timpul s-ar confunda cu un solz de cenușă. Dar nu avea cum să o atingă, era singur. Gândurile astea trebuie să i se fi încheiat în oase de ieri, sau mai degrabă de alaltăieri, de când era încă în avion și nu își punea problema că are să se trezească foarte curând cu memoria rebutată, halucinând despre avanposturile narcotice ale lui Todd cu precizia unui funcționar-Maupassant (naiv până în pragul umorului, dar nu și mai departe, în antreul părerilor de rău și al vinei). Sigur că trecuse prin Montreal pentru o zi și o noapte, trecea mereu prin aceleași locuri fără să își mai dea seama dacă abia a ajuns sau este deja pe punct de plecare, gonind în carcasa filamentoasă a unui taxi, pe un bulevard la fel de aglomerat ca oricare altul.

Trecuse și prin Toronto, dar mai mult ca să ia pulsul vieții de tranzit și al business-ului metropolitan împins la paroxism din prea mult zel sau prea mult plictis, un business ceva mai convențional și mai parazitar decât la New York sau Moscova, copiat cândva „la rece” după rețete didactico-dialectice. Toronto! Un oraș-fantomă văruiat în grabă și re-vândut publicului pe post de suvenir

anglofon: CN Tower versus Marine-Land. După standardele europolite business-ul Torontez se clasează drept cacealma republicană, după tiparul nord-american drept izbândă social-democrată. O simplă categorie politică, mixabilă precum muzica. Nimic neechivoc. Numai între piscurile gălbejite din Valea Morții se mai conservă, ca și în cartierele Toronto-ului, mici așezăminte coloniale din lemn afumat, mocănițe și temnițe de un metru pe un metru pătrat, tinichigerii cât cocioabele lacustre și stații de pompieri fără nicio altă amprență în afara colbului vânturat de colo-colo de un emigrant mustăcios. O metropolă din lemn presat și poliuretan, plină de artere fără destinații precise: China Town, Hotel Hilton, Eaton Centre, Queen, ori ROM. Un oraș imens instaurat pe post de graffiti pur informațional, rudimentar și hieratic ca un tatuaj intra-cranian extins prin viu grai în silabe-arsenic și mimică-yellow, în fibra optică pe care o consumă pre-școlarii ronțâind chipsuri de cartofi și bojdeuci din turtă-dulce, memorând, de altfel, lecția artificială și prosperă a unei lumi cu totul noi. Citadelă? Bâlci? Coșmar? Nu știe nimeni. Oricum nu se zăresc decât reclame și zâmbete fluturate peste tot ca niște drapele de stepă. Fălci și guri de celuloid (ce) migrează în surdină de pe ecranele televizoarelor în ghișeele bancare, pe fațadele magazinelor, în toaletele publice și de acolo mai departe, spre suburbii bou-vagon și alte zone de segregare rasială unde se încaieră țâncii pe podele polietilice și rata șomajului iese din grafic ca un moț de furnal, în timp ce senatorii se transformă voluntar în afișe și primăriile în spălătorii comune păcălite cu dinari, franci burundi, congolezi, rupii și dolari americani (proveniți probabil din Zimbabwe).

Ca orice oraș nord-american, Toronto se inventează *ex nihilo*. Guvernantii vânează centime proletare,

molecule de oxigen din plămâni pensionarilor, și semnături de vânzare-cumpărare a forței de muncă internaționale. Cultura se aprofundează contra jetoanelor-bingo și traiul se câștigă pe un cupon virtual 6:49. Se importă teatru din Europa și film din America, se publică junk și se risipește (cu generozitate) materie cenușie. MC (prescurtat) pentru un imn național pe care-l murmură pios aceiași crainici-TV de acum douăzeci-și-cinci sau treizeci de ani, aceiași slujbași provinciali ai toleranței și naturalizării pentru care diferența dintre Hegel și Marx se traduce etnic și statistic: „You do not belong to the culture”. Din fericire, cultura nu este numai deviza psihomotorie a canadienilor, ci și siropul de tuse al emigranților: „ah! Hey, I am a nightmare, a juggler, a gipsy...”. Sunt bruma de noroc și motto-ul băncilor: „We've got you for the next forty years or so...”. Sunt epigrama învățământului superior: „Please, kindly go to hell!”. A ieși „în oraș” echivalează cu o moarte clinică trăită din ce în ce mai intens, de la cele mai mărunte neatenteții (care se plătesc pe loc, eventual în *cash*) până la senzația de vertij absolut din care se iscă întotdeauna o dilemă, o afacere proastă, un surâs, o amendă, grimasă sau hartă, și eventual un moment de grație prin care lucrurile reintră în normal: „ți s-a părut, *mon cher!*”.

N-ai ieșit pe *Champ de Mars* (ca) să îți se surpe istoria sub flecuri și să plutești sub un cer spintecat de Gustave Eiffel! Nu te-ai rătăcit în zona *More London*, unde până și spongii reușesc să navigheze dincolo de orizont. N-ai nimerit în Beijing, să țeși ozon pe cincizeci de cenți și să aspiri la o carieră-tehnică pe cealaltă coastă a Pacificului, și nu ți-ai tocit opincile făcând lobby în Cape Town. Ai ieșit la plimbare, cum iese toată lumea, pe o ușă albă, cu capul înainte și cu urlatul conservat în alveole de nefumător. Chiar te rog, gândește pozitiv!

A priori! S-ar putea întâmpla ca pe trotuar, în fața magazinului de săpunuri, să doarmă un cerșetor, dar nu-i nimic, sunt lucruri mult mai grave pe lumea asta. Moartea, de pildă. Numai că ea își găsește întotdeauna un adăpost și nu acceptă să doarmă în zdrențe, în văzul tuturor. Mai mult decât atât, te lasă să treci mai departe liniștit, fără să îți ceară vamă în timpul somnului sau să facă reclamă proastă articolelor de baie. Într-un oraș civilizată, unde arhitectura zgârie norii și viața se confundă din ce în ce mai des cu o plasă de cumpărături, vama se cere de obicei la casă, prin poștă, la ghișeu, oriunde se poate elibera un rânjet, o chitanță, eventual un căscat somnambulic, dar în niciun caz o senzație neplăcută și delirantă ca aceea a unui coate-goale în plin sezon de vise. Orice psihanalist cu mintea întreagă ar putea demonstra că visele omenești dau naștere unor fațete și fundamente (creative) ale psihicului, pe când somnul în aer liber, în mijlocul orașului, nu poate fi decât un coșmar. Pe vremea când își permitea să reprezinte cinismul și kosmosul, Diogen se ferea de coșmaruri cu o lampă pe care o ținea aprinsă ziua în amiaza mare, uimit că îi este imposibil să depisteze oameni onești. Discipolul său, Crate, numit pe atunci „deschizătorul de uși,” era convins că foamea sau timpul (mai degrabă decât rațiunea) pot testa iubirea și numai atunci când se întâmplă să dea greș împreună, omului nu îi mai rămâne de ales decât priponul, ștreangul, lațul, sau zgarda. El, însă, era un om liber! Făcea dragoste cu Hipparchia în văzul lumii. Și nu erau actori de cinema, erau doar filozofi. Ca și Sartre și Simone de Beauvoir.

Și atâția alții.

Dar nu cerșetorul i-a amintit de soarta neobișnuită a filozofilor, ci o banală păpușă de pluș. Un paralelipiped îmbrăcat în pânză neagră, mai mult o nălucă topografică

făcută să răsară din trotuar ca un pavilion postum al improvizăției. Forfotă de libelule umane de jur-împrejur. Ecouri și foșnete iscate la întâmplare din oasele, mușchii, fibrele și tendoanele imaginate cândva de Aristotel pe post de automatoane animalice și sociale. Geometrie simplă, de lemn, clipind cu un singur ochi sub o pleoapă textilă rulată la repezeală pe o sârmă de cupru. Un cap slinos și ciufulit, fugind încoace și încolo pe post de ofrandă bulevardieră adusă unui public aleatoriu atras de arhitectura scamatoriei. Ținte cât vârfurile scamelor, capete de mustăți, petice, bumbi și nasturi roind în jurul păpușii ca un dublu haotic al bețelilor înfipite în ceafă și în tuburile de stambă ale brațelor, în pânțelece căptușit cu vată, scuturat, ghemuit, tăvălit, boțit pe un lat de stinghie, între falduri prăfoase, deasupra altei păpuși.

Dedesubt, un bărbat făcut ghem – ca un rebut stradal al curiozității sau ca o umbră embrionară a morții. Altfel n-ar fi avut cum să încapă în manșonul acela scheletic și opac, cu brațele pe post de antene și cu capul plecat, golindu-și coastele, pleura și mintea, de un suflet-decibel oarecum teatral, oarecum blând. Un suflet trecut din scheletul tăios al bustului în lamelele unghiilor și înapoi, în curbura vagă a coastelor, de unde își permite să se aplece ușor înainte și să revină imediat în pelicula pielii ca o conștiință fugară a propriilor mișcări. Pendulând între corp și păpuși aduce cu un făt pe jumătate ieșit din găoacea șoldurilor, ieșit!, în sfârșit, din sine, ca dintr-o pâlnie de stambă. Ar lipăi, dacă s-ar pricepe, în urma unei fete cu glezne de nailon, cu șuvițe cărunte, sprayate dis-de-dimineată în fața oglinzii, undeva la marginea orașului, în fluviul de culori, prafuri și alifii din care a jumulit fără teamă esențe familiare, contururi și axe trasate între lumi ca niște ițe plutitoare trecute cu grijă în jurul ochilor și-n roze-ul obrazilor. Dar nu se pricepe.

E doar ieșit (half-way) în lume. Pe un trotuar în mișcare originală, de luntre fără vâsle, bârne, șipci, odgoane, ancoră, PRACTIC, o simplă osatură a asfaltului năpădit de boemi ai secundelor din altă viață. Alurile și traumele sociale pulsează ca niște faruri de porțelan: gri, gri și negru în flamura veșmintelor, înainte, înapoi, prin crevasele fermoarelor, butonierelor, centurilor, buzunarelor... Pulsează, de altfel, ca într-o haltă de week-end sau poate din altă zi a săptămânii, într-o amiază banală inhalată în trepidația străzii printre ocheade grăbite și sticle de băut apă, tolbe și mădulare, nervi, foială, galop, șuiere, în fine, într-una din măruntele ipostaze ale universului citadin, meschină pesemne, dezolantă, iscată cine știe de ce și de unde, pe o muchie stranie a timpului. Și murmurul acela devenit subit întrebare: „când se termină spectacolul?... când?”. Fata cu glezne de nailon *ar vrea să știe*. „La cinci, la cinci...” Numai de nu s-ar grăbi să întrebe cine se ascunde înăuntru. În ce scop? Aceeași curiozitate îi animă, pesemne, și pe ceilalți. Se scuză în sinea lor că nu au timp, speră probabil să se întoarcă mai târziu, să se convingă că numai un nebun sau un cerșetor s-ar putea vâri de bună voie într-un sul de stambă. Numai că la cinci nu are să mai fie nimeni aici și ea știe! Dă semne că ar vrea să se așeze pe bordură, să aștepte. Ezită. Își aprinde o țigară. „Rămâi, te rog...” E surdă? Nu vorbește engleza? Are ceară în urechi? Ce gogomancă! Vrea să se depărteze la brațul altuia, fără să se uite înapoi.

De fapt, s-ar putea să aibă dreptate. Ce altceva ar putea ieși din cutia asta neagră decât un cabotin? Unul dintre strigoi mărunți și încăpățânați care își confundă rațiunea cu apetitul sexual (un derivat al sașietății, de altfel) și cu industria profetică a plăcerii: „mi se cuvine!”. Și lui Schopenhauer i s-a părut că bărbatului i se cuvine